

Tisztelt Közgyűlés!

Kedves Vendégeink!

Kedves Barátaim!

Valamennyien, akik ma eljöttünk a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének alakuló gyűlésére, tanúi és cselekvő részesei vagyunk egy korszak lezárulásának és egy új korszak kezdetének. A megújulás szelleme, íme, eljutott végre hozzánk is, hogy a vajdasági magyarság sorsáért felelősséget érző emberek ezreit rázza fel az önként vállalt vagy rákényszerített passzivitásából, abból a cselekvési bénultságból, amibe az elmúlt évtizedek süllyesztették. A szocializmus megvalósítására irányuló társadalmi kísérletek grandiózus terheit nem csak a magyarság sínylette meg. A dogmáktól elvakított párt nemcsak a magyarság véleményére nem volt kíváncsi, nemcsak bennünket, kisebbségeket tartott kiskorúnak és gondolkodásra képtelennek. Az anyagi és szellemi javakat létrehozó dolgozók kismizmizettése a nemzeti hovatarozástól függetlenül egyforma volt, éppúgy, mint ahogy az elvetélt társadalmi kísérletek következményeiben: a politikai, erkölcsi, kulturális és gazdasági csődben is valamennyien egyaránt osztoztunk.

Ha a polgári szabadságjogok vonatkozásában valamennyiünk számára egyforma teherként jelentettek is az elmúlt évtizedek, a vajdasági magyarságnak, mint kollektivitásnak, olyan különjárat kellett még fizetnie, amelynek következményei csaknem jóvátehetetlenek. A párttáborozatokon alapuló, jogi garanciákat nélkülöző nemzetiségpolitika a kisebbségekkel szembeni sanda gyanakvásával, lojalitásuk tisztességtelen megkérdőjelezésével, megfélemlítésükkel megingatta a kisebbségeket identitásukban, nemzeti értékrendszerükben.

Elvesztve szellemi arculatukat, éltető kulturális közegüket, irányító értelmiségüket kisebbségeink elbizonytalanodtak gyökereikben, védtelenné váltak, tartás nélkülűvé, tele szorongással, bizonytalansággal, s mind tömegesebben fordítottak hátat távlatnélkülinek érzett etnikai közösségüknek. Hogy a nemzeti közösség értékesítése, a nemzeti identitás zavar, a szorongás és menekvés vágy milyen mértéket öltött, mi sem példázhatná megrázóbban, mint az a döbbenetes adat, hogy alig két évtized leforgása alatt mintegy 80 000 magyar lélek „tűnt el”. Ilyen ütemű népességcsökkenés, lemorzsolódás, asszimiláció mellett egyetlen közösség sem tudja biztosítani

fennmaradását, történelmi folytonosságát. Döntő fontosságú változások nélkül egyszerűen nincs jövő, nincs semmi kilátás számunkra.

Az Európában és az országban végbenő demokratikus és civilizációs változások talán új helyzetet kínálnak. De hogy részesei leszünk-e majdan is az európai népek közösségének, hogy szert teszünk-e emberi és polgári szabadságjogaink mellett mint kisebbség is nemzeti egyenrangúságra és szuverenitásra, emberi méltóságra és szilárd nemzeti identitásra, vagy pangás és további visszafejlődés lesz-e a sorsunk, az attól függ, hogy élni tudunk-e a történelem nyújtotta új lehetőségekkel.

Meg tudunk-e vajon felelni a kor kihívásainak? Van-e a vajdasági magyarságban még annyi erkölcsi és szellemi erő, hogy saját sorsát felvállalja?

Ma, amikor Európa egész keleti térfelén a demokratikus erők a szabad demokratikus politikai berendezéshez vezető utat keresik, s amikor ezek az erők jórészt megszerveződtek, jóvátehetetlen mulasztás lenne a vajdasági magyarság részéről a kivárára alapozni, kívülállóként szemlélni a társadalmi változásokat. Sajnos, ez a veszély fennáll. Nem szépíthetjük a dolgokat. A vajdasági magyarságnak még csak egy része sorakozott fel a demokratikus erők oldalára. Jelentős hányada – beleértve értelmiségünket is – bekerült annak a magatartásnak az útvesztőjébe, amely tudomásul véve a napi politikai erőviszonyokat, fenntartás nélkül hajlandó kapitulálni azok elvárása előtt. Annak ellenére, hogy a jelenlegi hatalom már nem kerülheti el, s nem is szándékozza elkerülni, hogy a társadalom demokratikus erőivel tárgyalásba bocsátkozzon.

Ezért a jelenlevő képviselőkre, minden megválasztandó vezetőre, nagy felelősség nehezedik ebben az órában. A VMDK létrehozásával a vajdasági magyarság is kinyilvánítja azon óhaját, hogy érdekelt a szabadelvű demokratikus jogállam létrehozásában, hogy eleget van az államosító, anyagi és szellemi javakat kisajátító, cenzúrázó, kiváltságokat osztogató, egyéneket és közösségeket kiskorúsító politikából.

A VMDK Kezdeményező Bizottsága, már tavaly decemberben felkínált az önszerveződés és cselekvés számára bizonyos programcélokat. Nem tétlenked-

ve, egyszersmind komoly és sikeresnek bizonyuló akciókba fogott. A magyarság érdekeinek őszinte felvállalása, sikeres akciói, jelenléte, s tiszta szókimondása nyomán, ma alig pár hónappal a kezdeményezés után, a VMDK gyorsan növekvő szimpátiát, és fokozódó tömeget mondhat magáénak. Ez a tömeg erő egyaránt magában foglalja a vajdasági magyar munkásságot, a parasztságot, az iparosokat, értelmiségieket és más foglalkozásúakat. A VMDK alapító tagsága ugyanakkor eltérő életkorú, különféle hozzáállású, sokféle gondolkodású emberekből áll. Ez a sokféleség a közös érdek meglétére, és a VMDK szellemi nyitottságára utal.

A VMDK létrehozása nem zárja ki azt, hogy az emberek szabadon szerveződjenek az élet minden területén. A tagság nem összeférhetetlen a más társadalmi szervezetekben, pártokban, egyesületekben való tagsággal. Ellenkezőleg, mivel alapvetően a szabadság és demokrácia eszméi vezérelnek bennünket, s arra törekszünk, hogy az emberek – összhangban tudásukkal, akarattukkal, törekvéseikkel – minél jobb létfeltételeket teremtsenek maguknak és közösségüknek, támogatjuk őket abban, hogy bővítsék életüket.

Hisszük azt, hogy ez a sokféleség Közösségünk erősségévé válik. Amit együttesen kérünk és képviselünk az csupán az a törekvésünk, hogy törvényeink az emberi és polgári szabadságjogok mellett pontosan határozzák meg és biztosítsák kollektív jogainkat is. A VMDK ezen kollektív jogaink kivívása és tiszteltben tartása érdekében jött létre.

Hisszük azt, hogy egy szabadelvű demokratikus jogállam megteremtéséért, amely lehetőséget biztosít nemzeti identitásunk megőrzésére, mind több embert fog ösztönözni cselekvésre, felelőmének vagy restségének leküzdésére.

Hívunk magunk közé mindenkit, akik nem riaszt a gondolat, hogy magyarnak született és magyarként kíván a többnemzetiségű tájon boldogulni és élni, mindenkit, aki az elmúlt évtizedek életterét szűknek érezte, s aki egyéni és kollektív szabadságjogai érdekében tenni is képes valamit.

Dr. Hódi Sándor

Elhangzott a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének alakuló közgyűlésén Doroszlón, 1990. március 31-én.

MAGYAR